

Derks Advies

Boxmeerseweg 9
5835 AB BEUGEN

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Nieuw besluit n.a.v. uitspraak rechtbank op aanvraag vergunning Wet natuurbescherming van Temmerman Agro, Margarethaweg 1, Oostburg	773094		

Middelburg, 30 juni 2026

Geachte ,

Op 24 juni 2022 hebben wij van u namens Temmerman Agro (hierna: Temmerman) een aanvraag ontvangen voor een vergunning op grond van artikel 2.7 lid 2 Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het veranderen en in werking hebben van een pluimvee- en akkerbouwbedrijf, inclusief mini-camping, op de locatie Margarethaweg 1 in Oostburg. De ontvangst van deze aanvraag is op 29 juni 2022 bevestigd.

Op 27 juli 2023 hebben wij een besluit genomen op uw aanvraag. Door Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A (hierna: MOB) is beroep ingesteld tegen dit besluit. Op 22 mei 2025 heeft de rechtbank Zeeland-West-Brabant uitspraak gedaan in deze zaak (ECLI:NL:RBZWB:2025:3142). De rechtbank heeft het beroep gegrond verklaard en het besluit vernietigd. De rechtbank heeft Gedeputeerde Staten (hierna: GS) opgedragen om een nieuw besluit te nemen op uw aanvraag met inachtneming van de uitspraak.

Naar aanleiding van de uitspraak heeft u besloten om de aanvraag op enkele punten aan te passen. Er wordt een ander huisvestingssysteem aangevraagd waardoor ook geen gebruik meer hoeft te worden gemaakt van extern salderen. Hoewel dat niet nodig is, hebben we, vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid, besloten om eerst een ontwerpbesluit ter inzage te leggen voordat wij een definitief besluit nemen op de gewijzigde aanvraag. Dit ontwerpbesluit hebben wij op 16 december 2025 genomen.

Hieronder treft u ons definitieve besluit op uw aanvraag aan.

**BESLUIT WET NATUURBESCHERMING ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING MET
ZAAKNUMMER 773094**

Wij besluiten:

- I. Aan Temmerman de aangevraagde vergunning op grond van artikel 2.7 lid 2 Wnb voor het veranderen en in werking hebben van een pluimvee- en akkerbouwbedrijf, inclusief mini-camping, op de locatie Margarethaweg 1 in Oostburg te verlenen.
- II. De vergunning te verlenen voor onbepaalde tijd.

- III. De voorschriften, zoals opgenomen in onderdeel 1 aan de vergunning te verbinden. Zorgvuldig nakomen van deze voorschriften voorkomt dat we op grond van artikel 18.10 lid 1 Omgevingswet de vergunning voortijdig intrekken of wijzigen.
- IV. De volgende documenten deel uit te laten maken van de vergunning:
- Aanvraagformulier basismodule en module 1A van 24 juni 2022, ons kenmerk 773094-01;
 - Nota van uitgangspunten versie 1.1 d.d. 10 oktober 2025, opgesteld door Derks Advies, ons kenmerk 773094-02;
 - AERIUS-berekening bouwfase met kenmerk S33pcJsYXo9T d.d. 10 oktober 2025, ons kenmerk 773094-03;
 - AERIUS-berekening gebruiksfase beoogd met kenmerk S1CeqPYCcv6y d.d. 10 oktober 2025, ons kenmerk 773094-04;
 - AERIUS-berekening gebruiksfase verschilberekening met kenmerk RoQQq4iacmTM d.d. 10 oktober 2025, ons kenmerk 773094-05;
 - Omgevingsvergunning activiteit milieu met kenmerk PZ-U2013-20016, afgegeven door Burgemeester en Wethouders van gemeente Sluis d.d. 17 december 2013, ons kenmerk 773094-06;
 - Situatietekening met inrichtingsgrens en locatie emissiepunt vergunde situatie 17 december 2013, ons kenmerk 773094-07;
 - Machtiging adviseur, ons kenmerk 773094-08;
 - Memo onderbouwing additionaliteit intern salderen Temmerman Agro met projectnummer **Fout! Onbekende naam voor documenteigenschap.** en kenmerk **Fout! Onbekende naam voor documenteigenschap.**, opgesteld door Koolstra Advies d.d. 25 november 2025, ons kenmerk 773094-09.

Leest u vooral onderdeel 1 zorgvuldig door. Hierin staan de voorschriften die wij aan de vergunning verbinden. De motivering van dit besluit vindt u in onderdeel 2 'Overwegingen'.

De vergunning is gebaseerd op de aanvraag inclusief alle bijgevoegde stukken. De eventuele significante negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn uitsluitend beoordeeld op het te vergunnen project, zoals dit in de aanvraag is beschreven. Het project dient dan ook te worden uitgevoerd conform de aanvraag. Misschien wilt of moet u tijdens de looptijd van de vergunning iets veranderen aan de uitvoering. Dat is mogelijk, op voorwaarde dat de verandering geen significante negatieve effecten heeft op de beschermde natuur. Neem altijd van tevoren contact met ons op als u iets aan de uitvoering wilt veranderen. Het kan namelijk zijn dat u dan een aangepaste vergunning nodig heeft. U kunt ons bereiken via het e-mailadres natuurbescherming@zeeland.nl. Vermeld hierbij altijd het zaaknummer.

Bij de beoordeling van onderhavige aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan de Wnb, hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Mogelijk zijn er voor de activiteiten waarop de aanvraag betrekking heeft nog andere bepalingen van toepassing. Wij wijzen u erop dat het kan zijn dat voor het uitvoeren van uw project alsnog een omgevingsvergunning voor andere activiteiten uit de Omgevingswet vereist kan zijn. Daarnaast moet u altijd voldoen aan de zorgplicht. Dit betekent dat u moet voorkomen dat uw project schade aanricht aan beschermde planten en dieren en hun leefomgeving.

Zienswijze

Gedurende de periode van terinzagelegging is eenieder in de gelegenheid gesteld om schriftelijk of mondeling een zienswijze met betrekking tot het ontwerpbesluit in te dienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg. Er is door een partij een zienswijze ingediend.

Deze zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Wel zijn er naar aanleiding van de zienswijze een onderdeel aan de beoordeling toegevoegd, een voorschrift aan dit besluit toegevoegd en een voorschrift verduidelijkt. De inhoudelijke behandeling van deze zienswijze, vindt u in onderdeel 2 onder 'Zienswijze(n)'.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

Voorzitter

Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Beroep

Bent u het niet eens met dit besluit? En raakt dit besluit uw belangen? Dan kunt u beroep instellen bij de rechtbank Zeeland-West-Brabant. U richt uw beroep aan team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda. U moet hiervoor griffierecht betalen.

In het beroepschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum waarop u het beroepschrift schrijft;
- tegen welk besluit u beroep instelt (stuur als het kan een kopie van het besluit mee);
- waarom u het niet eens bent met het besluit; en
- uw handtekening.

Het beroepschrift moet u binnen zes weken indienen. Deze termijn begint te lopen op de dag na de verzenddatum van het besluit. Als u het beroepschrift niet op tijd heeft ingediend, is het mogelijk niet-ontvankelijk. Dit betekent dat uw beroepschrift niet inhoudelijk wordt behandeld.

Voor meer informatie of digitale indiening kijkt u op www.rechtspraak.nl of <https://mijn.rechtspraak.nl>.

Voorlopige voorziening

Tijdens de beroepsprocedure blijft het besluit geldig. Is er sprake van een spoedeisende situatie? Dan kunt u een voorlopige voorziening aanvragen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Zeeland-West-Brabant. U richt het verzoek aan team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda. U moet hiervoor griffierecht betalen. Meer informatie vindt u op www.rechtspraak.nl of <https://mijn.rechtspraak.nl>.

1. VOORSCHRIFTEN

1. Het project moet strikt conform de vergunningaanvraag en de daarbij behorende bijlagen worden uitgevoerd, voor zover niet in strijd met de voorschriften in deze vergunning.
2. De vergunning, inclusief de aanvraag, moet op de locatie aanwezig zijn. Medewerkers moeten op de hoogte zijn van de vergunning en de daarin opgenomen voorschriften.
3. Op grond van artikel 2.7 van de Beleidsregels natuurbescherming Zeeland 2022 zoals deze golden op 16 december 2025 ten tijde van het ter inzage leggen van het ontwerpbesluit (hierna: Beleidsregels) moet het vergunde project binnen 3 jaar na het onherroepelijk worden van deze vergunning worden gerealiseerd.
4. De vergunninghouder dient door middel van een registratie op ieder moment te kunnen aantonen dat de in onderstaande tabel genoemde dieraantallen binnen de aangegeven diercategorie niet worden overschreden. Op de locatie mogen onderstaande dieraantallen binnen de aangegeven diercategorie in de daarvoor ingerichte huisvestingssystemen worden gehouden.

Stal	Diercategorie en huisvestingssysteem	Aantal dieren
2	HE5.100 i.c.m. LW2.4 (OW 2005.01.V1) Vleeskuikens Chemisch luchtwassysteem met 70% emissiereductie	42.213
5	HE5.100 i.c.m. LW2.8 (OW 2013.08.V1) Vleeskuikens Chemisch luchtwassysteem met 90% emissiereductie	64.120

5. De vergunninghouder moet een registratiesysteem/administratie bijhouden, voor zover dit niet al voortvloeit uit andere wettelijke verplichtingen, over het gebruik en onderhoud van en het type huisvestingssysteem of -systemen en aantallen en diercategorie per huisvestingssysteem.
6. Er moet voldaan worden aan de uitvoerings- en gebruikseisen die zijn opgenomen in de volgende systeembeschrijvingen van de gebruikte huisvestingssystemen:
 - OW 2005.01.V1
 - OW 2013.08.V1
7. Bij ingebruikname van een luchtwassysteem moet deze zijn voorzien van een opleveringsverklaring van de installateur. Deze verklaring moet naar waarheid zijn opgemaakt en ondertekend en op het bedrijf aanwezig zijn.
8. Er moet een onderhoudscontract zijn afgesloten waarin preventief onderhoud is vastgelegd.
9. De pH- en EC-meter in de luchtwasser worden iedere maand gecontroleerd met een handmeter. Hierbij worden de pH- en EC-meter gekalibreerd en stroom van motoren nagemeten.
10. Halfjaarlijks vindt een onderhoudscontrole plaats op de technische werking van de luchtwassers. Ook wordt halfjaarlijks (door de leverancier) bemonsterd en een analyse uitgevoerd van het waswater op pH, hoeveelheid ammonium, nitriet en nitraat en de verhouding tussen stikstofcomponenten.
11. Groot onderhoud vindt minstens 1x per jaar plaats in periodes van leegstand.
12. Als er groot onderhoud aan de luchtwasser plaats moet vinden, zijnde onderhoud dat langer dan vier uur duurt, wordt dit minimaal 7 dagen voor de aanvang van het onderhoud gemeld bij het bevoegd gezag via het e-mailadres handhaving.groen@rud-zeeland.nl. Wanneer het onderhoud is afgerond, wordt op datzelfde e-mailadres een melding gemaakt aan het bevoegd gezag op het moment dat de wasinstallatie weer in bedrijf wordt genomen.

13. Dagelijks moet een controle plaatsvinden op de procesparameters in het elektronisch logboek van de installatie, waaronder in ieder geval pH, geleidbaarheid, stroomverbruik en luchtweerstand/drukval.
14. De luchtwasser moet wekelijks visueel geïnspecteerd worden. Hierbij moet worden gecontroleerd op:
- Verstopte sproeiers;
 - Loszittende druppelvangers;
 - Verstopte leidingen;
 - Verstopt filterpakket;
 - pH- en EC- meter.
- De bevindingen moeten worden genoteerd in een logboek.
15. Alle door de visuele inspectie als bedoeld in voorschrift 14 gevonden afwijkingen moeten onverwijld worden verholpen, zo nodig door het inschakelen van een deskundige.
16. Er moet een duidelijke signaallamp op een goed zichtbare plaats aanwezig zijn, aan de hand waarvan storingen van de luchtwasser duidelijk zichtbaar zijn.
17. De vergunninghouder moet daarnaast automatisch worden gealarmeerd bij storing van de luchtwasser, zodat onverwijld actie kan worden ondernomen.
18. Onregelmatigheden en calamiteiten moeten in een logboek worden genoteerd, inclusief de handelingen die werden verricht. Eventuele aanpassingen of reparaties worden (kort) beschreven en ook in het logboek vastgelegd.
19. De bedrijfsvoering dient zo aangepast te worden dat stilstand van de waswaterpomp te allen tijde wordt voorkomen. Eventuele verstopping dient zo spoedig mogelijk verholpen te worden.
20. De vergunninghouder is in het geval van meerdere storingen van de luchtwasser per maand verplicht contact op te nemen met de leverancier, zodat zo snel mogelijk achterhaald kan worden wat de oorzaak is van de storingen.
21. De luchtwasser moet zijn voorzien van een EC-meter om de geleidbaarheid te kunnen meten en van een pH-meter.
22. De pH- en EC-meter moeten zijn geplaatst in een aftakking van de aanvoerleiding naar de circulatiepomp van het waswater. In deze aftakking moet ook een afsluitkraan zijn geplaatst.
23. Om de twee jaar worden de pH- en EC-meter preventief vervangen. Hierbij wordt tevens het nodige onderhoud gedaan.
24. Er moet een noodstroomaggregaat aanwezig zijn, die bij het wegvallen van de netspanning automatisch de stroomvoorziening borgt. Hiermee wordt de ventilatie en de werking van het luchtwassysteem geborgd.
25. Het stroomverbruik van de waterpomp(en) en de totale productiehoeveelheid van spuiwater worden ieder uur bijgehouden en opgeslagen in de vorm van data. Daarnaast wordt bij elke waswaterpomp een debietmeter/elektronische flowmeter geplaatst. De metingen van deze meter worden eveneens bijgehouden. Bij een geconstateerd laagdebiet (door geen of onvoldoende waswater) zal er een alarm afgaan zoals hiervoor in voorschrift 17 vermeld.
26. Het ammoniakverwijderingsrendement van het systeem HE5.100 i.c.m. LW2.4 (OW 2005.01.V1) is 70%. Het ammoniakverwijderingsrendement van het systeem HE5.100 i.c.m. LW2.8 (OW 2013.08.V1) is 90%.
27. Er wordt een jaarlijkse ammoniakverwijderingsrendementsmeting uitgevoerd door een daartoe geaccrediteerd bedrijf conform de NEN- EN-ISO/IEC 17025 of NEN-EN-ISO/IEC 17020 om te bepalen of de verwijderingsrendementen die worden genoemd voorschrift 26 worden gehaald. In een rapportage van de jaarlijkse ammoniakverwijderingsrendementsmeting worden behalve de door de NEN-ISO 15259 voorgeschreven aspecten ook onderstaande aspecten opgenomen:
- Omschrijving stallen/afdelingen, oriëntatie N/Z;
 - Het aantal landbouwhuisdieren met gemiddeld gewicht en bezetting tijdens de meting;

- Mestroosteroppervlak/mestbesmeurd oppervlak;
 - Het aantal ventilatoren, de capaciteit hiervan en het hiermee gerealiseerde ventilatiedebiet;
 - De klimaatinstellingen in de betreffende stallen;
 - De parameters van het elektronisch monitoringssysteem;
 - De weersomstandigheden (windrichting, windsnelheid en buitentemperatuur);
 - Een analyse van een monster van het waswater door een daartoe geaccrediteerd bedrijf, met hierin een analyse van N-totaal, ammonium, nitriet en nitraat in gram per liter.
28. De resultaten van de ammoniakverwijderingsrendementsmeting moeten jaarlijks aan RUD-Zeeland worden toegezonden via het e-mailadres handhaving.groen@rud-zeeland.nl, onder vermelding van het zaaknummer van deze vergunning.
29. U dient minimaal twee weken voor aanvang van de bouwwerkzaamheden te melden wanneer u begint met uw bouwwerkzaamheden. U doet dit via het emailadres handhaving.groen@rud-zeeland.nl onder vermelding van het zaaknummer van deze vergunning.
30. Uiterlijk 2 dagen nadat de bouwwerkzaamheden zijn beëindigd wordt dit gemeld op het hierboven genoemde e-mailadres onder vermelding van het zaaknummer van deze vergunning.

2. OVERWEGINGEN

A. Weergave van de feiten

1. Vergunningaanvraag

U heeft namens Temmerman een aanvraag op grond van artikel 2.7 lid 2 Wnb ingediend voor het veranderen en in werking hebben van een pluimvee- en akkerbouwbedrijf op de locatie Margarethaweg 1 in Oostburg. De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer: 773094.

Op 27 juli 2023 hebben wij een besluit genomen op uw aanvraag. Door Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A (hierna: MOB) is beroep ingesteld tegen dit besluit. Op 22 mei 2025 heeft de rechtbank Zeeland-West-Brabant uitspraak gedaan in deze zaak (ECLI:NL:RBZWB:2025:3142). De rechtbank heeft het beroep gegrond verklaard en het besluit vernietigd. De rechtbank heeft Gedeputeerde Staten (hierna: GS) opgedragen om een nieuw besluit te nemen op uw aanvraag met inachtneming van de uitspraak.

Temmerman is voornemens om het huisvestingssysteem en de ventilatie in de bestaande vleeskuikenstal te wijzigen en een tweede stal voor vleeskuikens te realiseren. Daarnaast wordt er een biomassaketel geplaatst ten behoeve van de warmtevoorziening en wordt er een minicamping gerealiseerd.

De volgende diercategorie en -aantallen en huisvestingssystemen worden aangevraagd:

Tabel 1: aangevraagde situatie

Stal	Diercategorie en huisvestingssysteem	Aantal	Kg NH ₃ per dierplaats	Totaal NH ₃ in kg
2	HE5.100 i.c.m. LW2.4 (OW 2005.01.V1, voorheen BWL 2005.01.V8) Vleeskuikens Chemisch luchtwassysteem met 70% emissiereductie	42.213	0,0204	861,15
5	HE5.100 i.c.m. LW2.8 (OW 2013.08.V1, voorheen BWL 2013.08.V3) Vleeskuikens Chemisch luchtwassysteem met 90% emissiereductie	64.120	0,0068	436,02
	TOTAAL			1.297,17

In de aangevraagde situatie zijn ook externe- en interne vervoersbewegingen en het gebruik van machines meegenomen, die plaatsvinden tijdens de bouw van de nieuwe stal, de exploitatie van het bedrijf inclusief mini-camping en het gebruik van de bedrijfswoning.

Werking huisvestingssystemen

In de beoogde situatie worden luchtwassers toegepast. Het gaat hierbij om een chemische luchtwasser met 70% emissiereductie (OW 2005.01.V1, voorheen BWL 2005.01.V8) en een chemische luchtwasser met 90% emissiereductie (OW 2013.08.V1, voorheen BWL 2013.08.V3). Dergelijke luchtwassystemen moeten voldoen aan het bij het systeem behorende leaflet met systeembeschrijving. Uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) van 7 september 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:2557) blijkt echter dat enkel het feit dat de installatie conform de leaflet in werking is, niet betekent dat de beoogde ammoniakemissiereductie daadwerkelijk wordt behaald en ook in de toekomst behaald zal worden. Daarom kan in beginsel niet automatisch van de bijbehorende emissiefactor worden uitgegaan. Om de werking van de luchtwassystemen en daarmee de beschreven ammoniakemissiereductie te borgen, hebben wij in deze vergunningvoorschriften opgenomen die ervoor zorgen dat het luchtwassysteem op de juiste manier in werking is en op de juiste manier wordt onderhouden.

2. Toepasselijk recht

Omdat de aanvraag is ingediend voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet, is op grond van artikel 4.3, onder a van de Invoeringswet Omgevingswet de Wnb van toepassing op uw aanvraag.

3. Vergunningplicht

Het is verboden om zonder vergunning van GS projecten te realiseren die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante negatieve effecten kunnen hebben op een Natura 2000-gebied. Het aangevraagde project vindt niet plaats in of grenzend aan een Natura 2000-gebied. Vanuit het project komt echter stikstof vrij in de vorm van stikstofoxiden (3.558,4 kg/j) en ammoniak (1.299,1 kg/j) in de gebruiksfase en in de vorm van stikstofoxiden (46,6 kg/j) en ammoniak (1,4 kg/j) in de bouwfase. Deze stikstof slaat (ook) neer op grotere afstanden van de projectlocatie en dus mogelijk ook in Natura 2000-gebieden. Uit de bij de aanvraag behorende AERIUS-berekeningen blijkt dat dit het geval is. Vanuit de bouwfase wordt geen depositie berekend op hexagonen waarin sprake is van overschrijding of naderende overschrijding van de kritische depositiewaarde (hierna: KDW) van de aanwezige habitattypen. De stikstofdepositie vanuit deze fase van het project heeft daarom op voorhand geen significant negatief effect. Dit geldt echter niet voor de gebruiksfase. Significante negatieve effecten vanuit de gebruiksfase van dit project op de beschermde natuurwaarden zijn daarom op voorhand niet uit te sluiten. Doordat de projectlocatie niet is gelegen in het Natura 2000-gebied en gelet op de aard van de aangevraagde activiteiten en de uitkomst van de AERIUS-berekeningen, zijn wij van mening dat alleen de stikstofuitstoot vanuit de gebruiksfase van het project mogelijk significante negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden kan hebben en daarom reden is voor vergunningplicht. Andere mogelijke effecten zijn naar onze mening op voorhand uit te sluiten. Om deze reden wordt in de aanvraag en in deze vergunning alleen de stikstofuitstoot vanuit de gebruiksfase van het project beschouwd.

U gaat in de vergunningaanvraag in op de eventuele significante negatieve effecten van uw project op de beschermde natuurwaarden. Uw aanvraag betreft een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied en is niet opgenomen in een beheerplan.

GS houden bij het verlenen van de vergunning rekening met de gevolgen die het project kan hebben voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied. GS verlenen uitsluitend een vergunning, indien de zekerheid is verkregen dat het aangevraagde project geen significante negatieve effecten zal hebben op de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied.

4. Bevoegd gezag

GS van de provincie waarin de aangevraagde handeling plaatsvindt, zijn op grond van artikel 1.3 lid 1 Wnb het bevoegde gezag om op de vergunningaanvraag te besluiten. De handelingen vinden geheel binnen de grenzen van de provincie Zeeland plaats. GS van Zeeland zijn daarom bevoegd om op uw aanvraag een besluit te nemen. Er vindt vanuit het project geen stikstofdepositie plaats op Natura 2000-gebieden in andere Nederlandse provincies, waardoor advies van GS van andere provincies niet aan de orde is. Er vindt echter wel stikstofdepositie plaats op enkele Vlaamse Natura 2000-gebieden. Het ontwerpbesluit is toegestuurd aan het Vlaamse bevoegd gezag, zodat zij de mogelijkheid hadden om een eventuele zienswijze in te dienen. Wij hebben geen zienswijze ontvangen. Dit definitieve besluit zal ook weer gedeeld worden met het Vlaamse bevoegd gezag.

5. Procedure

De rechtbank heeft GS in de uitspraak van 22 mei 2025 opgedragen om een nieuw besluit te nemen op uw aanvraag met inachtneming van de uitspraak.

Naar aanleiding van de uitspraak van 22 mei 2025 heeft u besloten om de aanvraag op enkele punten aan te passen. Er wordt een ander huisvestingssysteem aangevraagd waardoor er geen gebruik meer hoeft te worden gemaakt van extern salderen. Hoewel dat niet nodig is, hebben we met het oog op een zorgvuldige voorbereiding een nieuw ontwerpbesluit ter inzage gelegd.

Op deze procedure is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) toegepast.

Van het ontwerpbesluit is op 24 december 2025 digitaal kennisgegeven op www.officielebekendmakingen.nl. Iedereen heeft van 24 december 2025 tot 4 februari 2026 de mogelijkheid gehad op het ontwerpbesluit hun zienswijze kenbaar te maken.

Tegen het ontwerpbesluit is door de volgende partij een zienswijze ingediend:

- Utopie Advocaten namens Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A en de Stichting Mobilisation for the Environment (hierna: MOB), beiden gevestigd in Nijmegen.

De zienswijze en onze reactie daarop vindt u onder C. Het resultaat hiervan is door ons meegenomen in dit definitieve besluit op de aanvraag. Tegen dit besluit staat beroep open zoals in het besluit onder

“Beroep” is aangegeven. De kennisgeving van het definitieve besluit kan eveneens worden geraadpleegd via de bovengenoemde media.

B. Toetsing

1. Beoordeling en toetsingskader

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 1.10 en 2.7 tot en met 2.9 Wnb (onderdeel Gebiedsbescherming) en het provinciale beleid wat betreft de Natura 2000-gebieden.

Voor ieder project zoals bedoeld in artikel 2.7 lid 2 Wnb dat niet is vrijgesteld van de vergunningplicht, moet het bevoegd gezag beoordelen of vergunning kan worden verleend op grond van artikel 2.7 lid 3 Wnb.

2. Algemene doelen en kernopgaven Natura 2000

In de aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen opgenomen die een specifieke uitwerking van de algemene doelen en kernopgaven per Natura 2000-gebied vormen. De mogelijke significante negatieve effecten van het te vergunnen project op die instandhoudingsdoelstellingen zijn beoordeeld. Die beoordeling is de kern van deze vergunning.

3. Beoordeling van effecten op instandhoudingsdoelstellingen en overige aspecten

De beoordeling van de aanvraag beperkt zich tot de effecten door stikstofdepositie vanwege het project op habitattypen, habitatsoorten, aangewezen broedvogels en aangewezen niet-broedvogels in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe en het provinciaal beleid. Gelet op de uitkomsten van de berekeningen met AERIUS Calculator 2025 zijn effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van andere Natura 2000-gebieden op voorhand uitgesloten.

De beoordeling ziet ook op de effecten van het project op typische soorten in een Natura 2000-gebied waarvoor het gebied niet is aangewezen en de habitattypen en soorten buiten dat gebied voor zover effecten op die (typische) soorten en habitattypen de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied kunnen aantasten, zoals bepaald in het arrest van het Europese Hof van Justitie van 7 november 2018 (ECLI:EU:C:2018:883).

Beoordeling van effecten op habitattypen

Hieronder worden de mogelijke effecten door stikstofdepositie beschouwd. Voor een onderbouwing van de gebruikte uitgangspunten verwijzen wij naar de nota van uitgangspunten.

Nederland

Bij de aanvraag is een AERIUS-berekening gevoegd, waaruit blijkt dat het project leidt tot een berekende stikstofdepositie van maximaal 0,19 mol/ha/jaar op de volgende stikstofgevoelige habitattypen en zoekgebieden in het Nederlandse Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe:

- H2160 – Duindoornstruwelen (max. 0,19 mol N ha/jaar)
- H2130A – Grijze duinen (kalkrijk) (max. 0,19 mol N ha/jaar)
- H2120 – Witte duinen (max. 0,18 mol N ha/jaar)
- ZGH2120 – zoekgebied Witte duinen (max. 0,16 mol N ha/jaar)
- ZGH2160 – zoekgebied Duindoornstruwelen (max. 0,15 mol N ha/jaar)
- H9999 – habitatype onbekend/onzeker (max. 0,15 mol N ha/jaar)
- H2190B – vochtige duinvalleien (kalkrijk) (max. 0,13 mol N ha/jaar)
- ZGH1330B – zoekgebied Schorren en zilte graslanden (binnendijks) (max. 0,11 mol N ha/jaar)
- ZGH2130A – zoekgebied Grijze duinen (kalkrijk) (max. 0,08 mol N ha/jaar)
- H1330A – Schorren en zilte graslanden (buitendijks) (max. 0,08 mol N ha/jaar)
- H1320 – Slijkgrasvelden (max. 0,08 mol N ha/jaar)
- ZGH1330A – zoekgebied Schorren en zilte graslanden (buitendijks) (max. 0,08 mol N ha/jaar)
- H2110 – Embryonale duinen (max. 0,08 mol N ha/jaar)
- H1310A – Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal) (max. 0,06 mol N ha/jaar)

In een aantal hexagonen waarop depositie plaatsvindt wordt de KDW voor een aantal habitattypen reeds overschreden of bijna overschreden. De depositie vanuit het project zou op de betreffende habitattypen in deze hexagonen mogelijk kunnen leiden tot een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Overschrijding van de KDW vormt namelijk een indicatie dat een toename van de stikstofdepositie kan leiden tot aantasting van de

natuurwaarden. De Afdeling heeft in de uitspraak van 29 mei 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1764) bevestigd dat de KDW echter niet geldt als een absolute grenswaarde. Het is dus niet zo dat habitattypen waarvan de KDW wordt overschreden automatisch in een slechte staat van instandhouding verkeren.

Voor de volgende habitattypen geldt dat de KDW wordt overschreden of bijna wordt overschreden:

- H2130A – Grijze duinen (kalkrijk) (max. 0,18 mol N ha/jaar)
- H2120 – Witte duinen (max. 0,18 mol N ha/jaar)
- ZGH2120 – zoekgebied Witte duinen (max. 0,16 mol N ha/jaar)
- H9999 – habitatype onbekend/onzeker (max. 0,15 mol N ha/jaar)
- H2190B – Vochtige duinvalleien (kalkrijk) (max. 0,10 mol N ha/jaar)
- ZGH1330B – zoekgebied Schorren en zilte graslanden (binnendijks) (max. 0,09 mol N ha/jaar)
- ZGH2130A – zoekgebied Grijze duinen (kalkrijk) (max. 0,08 mol N ha/jaar)
- H1320 – Slijkgrasvelden (max. 0,06 mol N ha/jaar)

Voor alle overige hierboven genoemde habitattypen geldt dat in de hexagonen waar depositie plaatsvindt de KDW voor deze habitattypen niet wordt overschreden noch bijna wordt overschreden. Op deze habitattypen heeft het project daarom op voorhand geen significant negatief effect. Door het toepassen van intern salderen (zie hierna) wordt per saldo op geen enkel habitatype een toename berekend, waardoor er geen sprake is van een significant negatief effect.

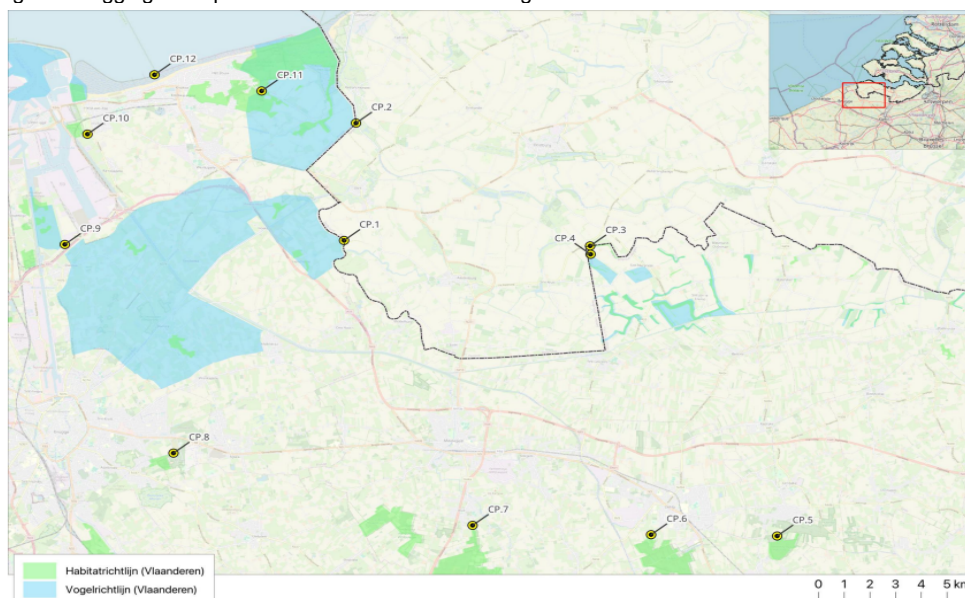
Vlaanderen

Uit de AERIUS-berekening blijkt dat het project ook leidt tot stikstofdepositie van maximaal 0,16 mol/ha/jaar op onderstaande Vlaamse Natura 2000-gebieden. Met AERIUS Calculator is de maximale depositiebijdrage berekend op een aantal rekenpunten in deze gebieden. Hieronder is de maximale berekende depositie per rekenpunt weergegeven.

Tabel 2: maximale depositie op rekenpunten in Vlaanderen

Rekenpunt	Gebied	Depositie (in mol/ha/jaar)
CP.4	Krekengebied	0,16
CP.3	Polders	0,15
CP.1	Poldercomplex (1)	0,15
CP.11	Duingebieden inclusief ijzermunding en Zwin 2	0,14
CP.2	Het Zwin	0,12
CP.10	Duingebieden inclusief ijzermunding en Zwin 1	0,08
CP.9	Poldercomplex (2)	0,06
CP.5	Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel (1)	0,05
CP.8	Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: westelijk deel (4)	0,05
CP.7	Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel (3)	0,04
CP.6	Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel (2)	0,03
CP.12	SBZ 3 / ZPS 3	0,02

Figuur 1: Ligging rekenpunten in Vlaamse Natura 2000-gebieden



De gebieden Krekengebied, Poldercomplex (1) en (2) en Het Zwin zijn Natura 2000-gebieden die onder de Vogelrichtlijn zijn aangewezen. Deze gebieden zijn niet stikstofgevoelig. Het gebied SBZ 3 / ZPS 3 ligt voor de Vlaamse kust in de Noordzee en is evenmin stikstofgevoelig. Op deze gebieden heeft het project daarom op voorhand geen significant negatief effect.

De Natura 2000-gebieden Polders, Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel (1), (2) en (3), Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: westelijk deel (4) en Duingebieden inclusief ijzermonding en Zwin zijn aangewezen op grond van de Habitatrichtlijn en in deze gebieden komen wel stikstofgevoelige habitats voor.

Polders

Het Habitatrichtlijngebied Polders ligt in het noorden van de provincies West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen. Het Habitatrichtlijngebied overlapt met de vogelrichtlijngebieden Poldercomplex, Krekengebied en (deels) Het Zwin. Op de website van de Vlaamse overheid (<https://www.natura2000.vlaanderen.be/gebied/polders>) en het INBO (<https://voortgangsdocumenten.natuurenbos.be/>) wordt de instandhoudingsdoelstelling voor deze vier gebieden samen beschreven, zonder onderscheid te maken tussen deze gebieden. Alleen het gebied Polders heeft stikstofgevoelige habitats.

In het Habitatrichtlijngebied Polders geldt een instandhoudingsdoelstelling voor de volgende habitattypen (met achter de Vlaamse aanduiding van het habitatype de in Nederland gebruikte naamgeving):

- H1310 Slikken met Zeekraal (Zilte pionierbegroeiingen)
- H1330 Schorren (Schorren en zilte graslanden)
- H6430 Voedselrijke, soortenrijke ruigtes langs waterlopen en boszomen (Ruigten en zomen)
- H6510 Glanshaver- en Grote vossenstaartgraslanden (Glanshaver- en vossenstaarthooilanden)
- H7140 Voedselarme tot matig voedselarme verlandingsvegetaties (Overgangs- en trilvenen)
- H91E0C Valleibossen, Elzenbroekbossen en zachthoutooibossen (Vochtige alluviale bossen)

De maximale depositiebijdrage van het project op het Habitatrichtlijngebied Polders is 0,15 mol N/ha/jaar.

Duingebieden inclusief ijzermonding en Zwin (1 en 2)

Dit Habitatrichtlijngebied omvat de meeste duingebieden aan de Vlaamse kust, alsook de IJzermonding, het Zwin en enkele binnenduinen. Dit Habitatrichtlijngebied overlapt grotendeels met het vogelrichtlijngebied Westkust en deels met het vogelrichtlijngebied het Zwin. Meer dan drie kwart van het gebied heeft een groene bestemming, slechts 8% is bestemd voor landbouw. Meer dan de helft van het gebied is eigendom van de overheid. De duinen vormen een belangrijk natuurgebied, maar hebben ook een belangrijke functie als zeewering.

In het Habitatrichtlijngebied geldt een instandhoudingsdoelstelling voor de volgende habitattypen

(met achter de Vlaamse aanduiding van het habitattype de in Nederland gebruikte naamgeving als die afwijkt van de Vlaamse):

- H1130 – Estuaria
- H1140 – Slik- en zandplaten die droogvallen bij eb (Slik- en zandplaten)
- H1310 – Slikken met Zeekraal (Zilte pionierbegroeiingen)
- H1320 – Schorren met slijkgras (Slijkgrasvelden)
- H1330 – Schorren (Schorren en zilte graslanden)
- H2110 – Embryonale duinen
- H2120 – Wandelende duinen met helmgras (Witte duinen)
- H2130 – Vastgelegde duinen (Grijze duinen)
- H2150 – Vastgelegde ontkalkte duinen (Duinheiden met struikhei)
- H2160 – Duinstruweel (Duindoornstruwelen)
- H2170 – Duinstruweel met kruipwilg (Kruipwilgstruwelen)
- H2180 – Natuurlijke loofbossen van de kustduinen (Duinbossen)
- H2190 – Vochtige duinvaleien

De maximale depositiebijdrage van het project op dit Habitatrictlijngebied is 0,14 mol N/ha/jaar.

Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel (1), (2) en (3)

Dit Habitatrictlijngebied ligt in de noordelijke helft van de provincie Oost-Vlaanderen en is onderverdeeld in 12 relatief ver van elkaar gelegen deelgebieden in de zandstreek. Het wordt enerzijds gekenmerkt door een aantal grotere bossen waarin het heidelandschap zich langzaam herstelt. Anderzijds zijn ook een aantal valleilandschappen zoals de grotere Moervaart- en kleinere Zeverenbeekvallei heel typisch.

In het Habitatrictlijngebied Bossen en heiden van zandig Vlaanderen oostelijk deel geldt een instandhoudingsdoelstelling voor de volgende habitattypen (met achter de Vlaamse aanduiding van het habitattype de in Nederland gebruikte naamgeving als die afwijkt van de Vlaamse):

- H2330 - Open graslanden op landduinen (Zandverstuivingen)
- H3130 - Voedselarme tot matig voedselarme wateren met droogvallende oever (Zwakgebufferde vennen)
- H3150 - Voedselrijke, gebufferde wateren met rijke waterplantvegetatie (Kranswierwateren)
- H4010 - Vochtige tot natte heide (Vochtige heide)
- H4030 - Droge heide
- H6410 - Blauwgrasland
- H6230 - Heischrale graslanden en soortenrijke graslanden van zure bodems (Heischrale graslanden)
- H6430 Voedselrijke, soortenrijke ruigtes langs waterlopen en boszomen (Ruigten en zomen)
- H6510 - Glanshaver- en Grote vossenstaartgraslanden (Glanshaver- en vossenstaarthooilanden)
- H9120 - Eiken-Beukenbossen (Beuken-eikenbossen met hulst)
- H9160 - Essen-Eikenbossen zonder wilde hyacint (Eiken-haagbeukenbossen)
- H9190 - Eiken-Berkenbossen op zure bodems (Oude eikenbossen)
- H 91E0 -Valleibossen, Elzenbroekbossen en zachthoutoobossen (Vochtige alluviale bossen)

De maximale depositiebijdrage van het project op dit Habitatrictlijngebied is 0,05 mol N/ha/jaar.

Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: westelijk deel (4)

Dit Habitatrictlijngebied ligt in de noordoostelijke helft van de provincie West-Vlaanderen en is onderverdeeld in 18 relatief ver van elkaar gelegen deelgebieden in de zandstreek. Het is een uitgestrekt Natura 2000-gebied met droge en vochtige heiden, stuifzanden en oude bossen op zandige bodems. Het is een belangrijk leefgebied voor soorten als nachtzwaluw, boomleeuwerik en talrijke insecten, met nadruk op herstel van heide en open landschappen.

In het Habitatrictlijngebied Bossen en heiden van zandig Vlaanderen westelijk deel geldt een instandhoudingsdoelstelling voor de volgende habitattypen (met achter de Vlaamse aanduiding van het habitattype de in Nederland gebruikte naamgeving als die afwijkt van de Vlaamse):

- H2330 - Open grasland op landduinen (Zandverstuivingen)
- H3130 - Voedselarme tot matig voedselarme wateren met droogvallende oever (Zwakgebufferde vennen)
- H3150 - Voedselrijke, gebufferde wateren met rijke waterplantvegetatie (Kranswierwateren)
- H3260 - Laaglandrivieren met waterplantenvegetaties (Beken en rivieren met waterplanten)

- H4010 - Noord-Atlantische vochtige heide (Vochtige heiden)
- H4030 - Droge Europese heide (Droge heiden)
- H6230 - Heischrale graslanden en soortenrijke graslanden van zure bodems Heischrale graslanden
- H6410 - Blauwgraslanden
- Voedselrijke, soortenrijke ruigtes langs waterlopen en boszomen (Ruigten en zomen)
- H6510 - Glanshaver- en Grote vossenstaartgraslanden (Glanshaver- en vossenstaarthooilanden)
- H9120 - Eiken-Beukenbossen (Beuken-eikenbossen met hulst)
- H9160 – Essen-Eikenbossen zonder wilde hyacint (Eiken-haagbeukenbossen)
- H9190 - Eiken-Berkenbossen op zure bodems (Oude eikenbossen)
- H91E0 - Valleibossen, Elzenbroekbossen en zachthoutoobossen (Vochtige alluviale bossen)

De maximale depositiebijdrage van het project op dit Habitatrictlijngebied is 0,05 mol N/ha/jaar.

Door het toepassen van intern salderen (zie hierna) wordt per saldo op geen enkel Vlaams Natura 2000-gebied een toename berekend, waardoor er geen sprake is van een significant negatief effect

Intern salderen

In de aanvraag wordt gebruik gemaakt van intern salderen. De gebruiksfase wordt hierbij afgezet tegen de referentiesituatie. Voor de definitie van referentiesituatie wordt aangesloten bij de Beleidsregels. Dit ondanks dat deze gelden onder de Omgevingswet. De definitie is namelijk gelijklopend aan de definitie die opgenomen was onder onze beleidsregels die golden onder de Wet natuurbescherming. In bijlage 1 bij de Beleidsregels is de referentiesituatie onder pp gedefinieerd als een toestemming als bedoeld in sub ddd onder 1, 3 of 4, of bij gebrek daaraan een op de Europese referentiedatum aanwezige toestemming als bedoeld in sub ddd onder 2 of 5, waarbij de laagst toegestane depositie vanaf de referentiedatum geldt.

In bijlage 1 bij de Beleidsregels is het begrip toestemming onder ddd gedefinieerd:

1. onherroepelijke vigerende omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit; of
2. onherroepelijke vigerende vergunning op grond van de Wet natuurbescherming of Natuurbeschermingswet 1998, dan wel onherroepelijke vigerende omgevingsvergunning of geldende melding op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht artikel 2.1, eerste lid onder e of artikel 2.1 eerste lid onder i (omgevingsvergunning voor het onderdeel milieu), de Wet milieubeheer of de Hinderwet; of
3. een activiteit waarvoor geen natuurvergunning nodig was, maar die wel voldeed aan artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming; of
4. een activiteit die onder artikel 9.4, achtste lid van de Wet natuurbescherming valt; of
5. een activiteit die op de Europese referentiedatum was toegestaan en die niet is vervallen of geëxpireerd;

Op de onderhavige aanvraag blijven de Beleidsregels natuurbescherming Zeeland 2022 zoals deze golden ten tijde van het ter inzage leggen van het ontwerpbesluit van 16 december 2025 van toepassing. Wij wijzen op artikel IV van het Besluit van gedeputeerde staten van de provincie Zeeland van 31 maart 2026, kenmerk: 794940, houdende wijziging van Beleidsregels Natuurbescherming Zeeland 2022. Dat betekent dat de voorwaarden voor intern salderen, zoals opgenomen in het hiervoor genoemde besluit, niet van toepassing zijn op deze aanvraag.

Conform de uitspraak van de rechtbank hebben we verder beoordeeld welke milieutoestemming aanwezig was op de Europese referentiedata van het relevante Natura 2000-gebied (Westerschelde & Saefthinghe), namelijk 7 december 2004.

Voor de locatie zijn in de loop der jaren de volgende Hinderwet- en milieuvergunningen verleend die onherroepelijk zijn geworden:

- 10 april 1997: oprichtingsvergunning voor het oprichten van een akkerbouwbedrijf en slachtkuikenmesterij met 90.0000 vleeskuikens;
- 30 mei 2000: revisievergunning milieu voor het in werking hebben van een akkerbouwbedrijf en slachtkuikenmesterij met 90.000 vleeskuikens;
- 17 augustus 2004: revisievergunning milieu voor een pluimveehouderij en akkerbouwbedrijf met 90.000 vleeskuikens;
- 6 april 2010: revisievergunning milieu voor een pluimveehouderij en akkerbouwbedrijf met 45.000 vleeskuikens;

- 17 april 2013: revisievergunning milieu voor een akkerbouwbedrijf en pluimveehouderij met 45.000 vleeskuikens;
- 17 december 2019: melding Activiteitenbesluit voor het realiseren van een bewaarloods t.b.v. de akkerbouwtaak van het bedrijf.

Deze vergunningen vallen onder punt 2 in sub ddd van bijlage 1 bij de Beleidsregels. Op 7 december 2004 gold de milieuvergunning van 17 augustus 2004. In sub pp van bijlage 1 bij de Beleidsregels is opgenomen dat de laagst toegestane depositie vanaf de referentiedatum geldt. Dit is de milieuvergunning van 17 april 2013. Als referentiesituatie wordt op grond van sub pp van bijlage 1 bij Beleidsregels daarom uitgegaan van deze milieuvergunning.

Tabel 2: referentiesituatie intern salderen

Stal	Diercategorie en huisvestingssysteem	Aantal	Kg NH ₃ per dierplaats	Totaal NH ₃ in kg
2	HE5.7 voorheen E5.10 Vleeskuikens verwarmingssysteem met warmteheaters en ventilatoren OW 2009.14.V1 (voorheen BWL 2009.14.V3)	45.000	0,035	1.575,00
	TOTAAL			1.575,00

Stikstofbronnen anders dan dieren hebben in het verleden nooit expliciet deel uitgemaakt van vergunningen. Voor zover deze onlosmakelijk verbonden zijn aan de vergunde activiteiten beschouwen wij deze stikstofbronnen in lijn met de uitspraak van de ABRvS van 18 november 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:2760) als impliciet vergund. In de Aerius-verschilberekening zijn daarom ook in de referentiesituatie naast de dieren ook voertuigbewegingen, intern verkeer en overige bronnen opgenomen.

Wij kunnen instemmen met de gebruikte uitgangspunten en zijn van mening dat wordt uitgegaan van een juiste referentiesituatie.

Uit de bij de aanvraag behorende AERIUS-verschilberekening blijkt dat het beoogde project door intern salderen per saldo zowel in Nederland als in Vlaanderen nergens leidt tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitats. Dit betekent dat vanwege het project geen sprake is van significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van beschermde habitattypen en daarmee op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

Additionaliteitstoets

Er moet worden gemotiveerd waarom de voortgang van het bestaande deel van het project (de referentiesituatie die wordt ingezet voor intern salderen) niet hoeft te worden beëindigd als instandhoudings- of passende maatregel op grond van artikel 6 lid 1 of lid 2 van de Habitatrichtlijn.

Er geldt alleen een additionaliteitsvraagstuk bij habitats waar stikstofdepositie een knelpunt is en waar zonder (extra) passende of instandhoudingsmaatregelen die tot depositiedaling zullen leiden de instandhoudingsdoelstelling niet gehaald kan worden.

Dit betekent dat bij habitats die niet overbelast zijn, additionaliteit geen vraagstuk is. Stikstofdepositie is daar geen knelpunt en dat betekent dat daar intern salderen als mitigerende maatregel zondermeer kan worden toegepast.

Nederland

Voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, waar dit project depositie op veroorzaakt, is stikstofdepositie volgens de natuurdoelanalyse (NDA) van Rijkswaterstaat een beperkt knelpunt. Er is in het gebied - voor zover dat binnen de depositiecontour van de referentiesituatie ligt - nauwelijks sprake van een overbelaste situatie. Dat betekent dat slechts beperkt aanvullende maatregelen voor stikstofdepositiereductie noodzakelijk zijn. Uit AERIUS-monitor 2025 blijkt daarbij dat de gemiddelde geprognoseerde depositie op het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe daalt en er in 2030 nog slechts op een zeer minimaal oppervlakte sprake zal zijn van overbelasting. Ook is locatie-specifiek (ecologisch) beoordeeld of er aanvullende maatregelen voor stikstofreductie nodig zijn (zie hierna). Gelet hierop zijn de bevindingen in het advies van de Ecologische Autoriteit over de NDA voor de Westerschelde in dit geval deels achterhaald en ook niet aan de orde.

Het beoogde project (en daarmee ook de inzet van de referentiesituatie) zorgt voor stikstofdepositie op de volgende stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe die in een of meerdere hexagonen waarop de depositie plaatsvindt overbelast of naderend overbelast zijn:

Tabel 3: relevante habitattypen additionaliteitstoets

Habitatype	Maximale depositie	Totaal gekarteerde oppervlakte	Oppervlakte per overbelastingsklasse met berekende depositie			
			naderend	licht	matig	zwaar
H2130A – Grijze duinen (kalkrijk) en ZGH2130A (Zoekgebied) Grijze duinen (kalkrijk)	0,19 mol N/ha/jaar	36,42 ha	0,37 ha	0,41 ha	0,32 ha	0,00 ha
H2120 – Witte duinen en ZGH210 (zoekgebied) Witte duinen	0,18 mol N/ha/jaar	17,28 ha	0,00 ha	0,31 ha	0,00 ha	0,00 ha
H9999:122 – Habitatype onbekend/onzekeer	0,15 mol N/ha/jaar	14,55 ha	0,95 ha	0,04 ha	0,91 ha	0,00 ha
H2190B – Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	0,13 mol N/ha/jaar	7,57 ha	0,12 ha	0,00 ha	0,24 ha	0,00 ha
ZGH1330B – Zoekgebied Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	0,11 mol N/ha/jaar	28,27 ha	0,00 ha	0,10 ha	0,13 ha	0,00 ha
H1320 – Slijkgrasvelden	0,08 mol N/ha/jaar	176,25 ha	0,09 ha	0,01 ha	0,00 ha	0,00 ha

Voor de overige habitattypen geldt dat er in de hexagonen waar sprake is van stikstofdepositie vanuit dit project, geen sprake is van overbelasting of naderende overbelasting. De huidige achtergronddepositie vormt hier dus op voorhand geen probleem, waardoor het additionaliteitsvereiste hier niet speelt.

Omdat stikstofdepositie een beperkende factor is of kan zijn voor de kwaliteit van de overbelaste habitats, zijn maatregelen nodig om de achtergronddepositie te laten dalen. De vraag is of daarvoor ook de emissie van de referentiesituatie nodig kan zijn. Wij concluderen dat dit niet het geval is. Hiervoor verwijzen wij naar het bij dit besluit behorende document “Memo onderbouwing additionaliteit intern salderen Temmerman Agro” met projectnummer 2025-316 en kenmerk 2025-316-02, opgesteld door Koolstra Advies d.d. 25 november 2025, ons kenmerk 773094-09 (hierna: de memo). Hieronder volgt een beschrijving per relevant habitatype.

H2130A – Grijze duinen (kalkrijk) en ZGH2130A (Zoekgebied) Grijze duinen (kalkrijk)

Dit habitatype komt met een oppervlakte van 36,42 hectare voor in het Natura 2000-gebied. Daarvan is 0,73 hectare (50 m²) overbelast en 0,81 hectare naderend overbelast. Voor dit habitatype geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit.

In het gebied waar het bedrijf een depositiebijdrage heeft, komt het habitatype in (naderend) overbelaste toestand voor in de duinen bij St. Pierre ten oosten van de Verdrongen Zwarte polder bij Nieuwvliet-Bad, bij Hoofdplaat en aan de westzijde van de haven van Terneuzen. Aan de noordzijde van de Westerschelde komt het habitatype alleen naderend overbelast voor bij de Rammekensgors en de Kaloot.

Nog slechts een beperkt deel van de kalkrijke grijze duinen in het Natura 2000-gebied is overbelast. In het gebied waar het bedrijf een depositiebijdrage heeft, speelt dit alleen aan de zuidzijde van de Westerschelde. Aan de noordzijde liggen alleen naderend overbelaste hexagonen en uit de prognoses uit AERIUS Monitor blijkt dat de achtergronddepositie ook daar zal blijven dalen. Van de locaties aan de zuidzijde die overbelast zijn, zijn twee locaties bezocht: de strandopgang bij St Pierre en de locatie bij Hoofdplaat. De overbelaste locatie bij Terneuzen is niet bezocht omdat de depositiebijdrage van het bedrijf daar lager is dan op de twee andere locaties.

In de memo zijn de bevindingen van de locatiebezoeken opgenomen. Hieruit volgt dat het op de locatie St. Pierre discutabel is of er wel daadwerkelijk H2130A aanwezig is of zich kan vormen op de locatie. Op de locatie bij Hoofdplaat blijkt dat de staat van het habitatype, ondanks de overbelasting met stikstofdepositie, niet anders is dan op omliggende delen die niet overbelast zijn. Voor een uitgebreide beschrijving verwijzen wij naar de memo.

Voor dit habitatype zijn ook de prognoses in AERIUS Monitor van belang. In de emissieramingen die verwerkt zijn in de prognoses van AERIUS Monitor zijn vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen meegenomen. Uit de prognose blijkt dat dit habitatype in 2030 nog slechts op 1,8% van de oppervlakte overbelast of naderend overbelast is in dit Natura 2000-gebied. In 2035 is er geen overbelasting meer.

Door de concreet voorgenomen maatregelen vindt er dus een daling van stikstofdepositie plaats. Voor dit habitatype zou het inzetten van de referentiesituatie als passende of instandhoudingsmaatregel additioneel zijn aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling. Er is gezien de huidige kwaliteit van de vegetatie in het gebied geen reden voor aanvullende maatregelen om daarmee de achtergronddepositie sneller te laten dalen. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype te behalen.

H2120 – Witte duinen en ZGH2120 (zoekgebied) Witte duinen

Dit habitatype komt met een oppervlakte van 17,28 hectare voor in het Natura 2000-gebied. Daarvan is 0,31 hectare overbelast. Voor dit habitatype geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit.

In het gebied waar het bedrijf een depositiebijdrage heeft, komt het habitatype in overbelaste toestand voor in twee hexagonen in de Hans van Kruiningenpolder ten oosten van Breskens.

Stikstofdepositie is voor dit habitat geen knelpunt meer. Nog slechts op een zeer klein deel van het areaal waarop het bedrijf een depositiebijdrage heeft is overbelast, namelijk slechts 0,31 hectare in twee hexagonen en de overbelasting is daar minder dan 50 mol N/ha/jr. De huidige achtergronddepositie is geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelstelling (behoud van oppervlakte en kwaliteit) van dit habitatype. Daarvoor zijn ook de prognoses uit AERIUS-Monitor 2025 van belang.

In de emissieramingen zoals verwerkt in de prognoses van AERIUS-Monitor 2025 zijn vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen meegenomen. Op basis van de prognose die is opgenomen in AERIUS Monitor 2025 kan ervan worden uitgegaan dat het habitatype in 2030 niet meer overbelast zal zijn. Door de maatregelen vindt er dus een daling van stikstofdepositie plaats. Er zijn geen passende maatregelen nodig om de achtergronddepositie op dit habitatype te verlagen en er zijn evenmin instandhoudingsmaatregelen nodig om de effecten van stikstofdepositie op dit habitatype tegen te gaan.

Voor dit habitatype zou het inzetten van de referentiesituatie als passende of instandhoudingsmaatregel additioneel zijn aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype te behalen.

H9999:122 – Habitatype onbekend/onzeker, KDW op basis van meest kritische relevante type in Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe (H2130A)

Kartering als H9999:122 wordt ingezet als er op basis van bijvoorbeeld een vegetatiekartering of luchtfoto-interpretatie van uitgegaan wordt dat er een habitatype voorkomt, maar niet zeker is welk habitatype dat is. In AERIUS Calculator wordt in deze gevallen gerekend met de KDW van het meest stikstofgevoelige habitatype in het betreffende Natura 2000-gebied. Dat is hier H2130A - Grijze duinen (kalkrijk) met een KDW van 1.071 mol N/ha/jaar.

H9999:122 is met een oppervlakte van 14,55 hectare gekarteerd in het Natura 2000-gebied. Daarvan is 6,7% van de oppervlakte overbelast of naderend overbelast, op basis van de aangenomen KDW van 1.071 mol N/ha/jr.

De depositie vanuit dit project raakt 1,9 hectare van dit habitatype. De overbelaste en naderend overbelaste hexagonen met dit habitatype H9999:122 (die allemaal geraakt worden door de depositie vanuit dit project) liggen in inlagen ten westen en oosten van Hoofdplaat. In inlagen als deze is de abiotiek niet geschikt voor grijze duinen. Dit betekent dat de aangenomen KDW van 1.071 niet van

toepassing is, omdat de locatie voor dat habitatype niet geschikt is. De habitattypen die hier zouden kunnen voorkomen zijn:

- H1330B - Schorren en zilte graslanden (binnendijs); KDW 1.429 mol N/ha/jaar
- H2190B - Vochtige duinvalleien (kalkrijk) KDW 1.429 mol N/ha/jaar.

Op slechts één van deze hexagonen is de achtergronddepositie iets hoger dan KDW van de habitats die er kunnen voorkomen (overschrijding van 76 mol N/ha/jaar). Voor beide habitats (H1330B en H2190B) wordt hierna onderbouwd dat geen aanvullende passende of instandhoudingsmaatregelen met het oog op het verlagen van de achtergronddepositie nodig zijn. Dat geldt dus ook in het geval binnen de hexagonen die als H9999:122 zijn gekarteerd, H1330B en/of H2190B zou voorkomen.

H2190B – Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

Dit habitatype komt met een oppervlakte van 7,57 hectare voor in het Natura 2000-gebied. Daarvan is 0,24 hectare overbelast en 0,12 hectare naderend overbelast. Voor dit habitatype geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit.

In het gebied waar het bedrijf een depositiebijdrage heeft, komt het habitatype in (naderend) overbelaste toestand voor in de inlaag ten westen van Hoofdplaat.

Nog slechts een klein deel van de oppervlakte van het habitatype is overbelast. Het betreft een vegetatie in de inlaag ten westen van Hoofdplaat die kwalificeert als H2190B. De depositie vanuit het bedrijf vindt plaats op deze oppervlakte.

In de emissieramingen zoals verwerkt in de prognoses van AERIUS Monitor zijn vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen meegenomen. Uit de prognose blijkt dat dit habitatype in 2030 niet meer overbelast of naderend overbelast is in dit Natura 2000-gebied. Door de maatregelen vindt dus de benodigde daling van stikstofdepositie plaats. Additionele maatregelen om de achtergronddepositie tot onder de KDW te laten dalen zijn daarom niet nodig. Voor dit habitatype zou het inzetten van de referentiesituatie als passende of instandhoudingsmaatregel additioneel zijn aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype te behalen.

H1330B – Schorren en zilte graslanden (binnendijs) en ZGH1330B (zoekgebied)

Er is 28,27 hectare H1330B gekarteerd. Daarvan is 0,22 hectare overbelast. Er geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit.

In het gebied waar het bedrijf een depositiebijdrage heeft, komt het habitatype in overbelaste toestand voor in de Rammekenshoek bij Vlissingen. De depositie vanuit het bedrijf raakt alleen zoekgebied.

Stikstofdepositie is voor dit habitat geen wezenlijk knelpunt meer. Nog slechts op een zeer klein deel van het areaal (waarop het bedrijf ook een depositiebijdrage heeft) is overbelast, namelijk slechts 0,23 hectare. De huidige achtergronddepositie is geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelstelling (behoud van oppervlakte en kwaliteit) van dit habitatype. De kwaliteit van het habitatype in de Rammekenshoek wordt met de juiste instandhoudingsmaatregelen (begrazing) op peil gehouden zodat de geringe overbelasting niet van invloed is op de kwaliteit van het habitatype.

De locatie is bezocht. In de memo zijn de bevindingen van het locatiebezoek opgenomen. Hieruit volgt dat de kwaliteit van het habitatype, ondanks de overbelasting met stikstofdepositie, niet anders is dan op omliggende delen die niet overbelast zijn. Voor een uitgebreide beschrijving verwijzen wij naar de memo.

Verder zijn de prognoses uit AERIUS Monitor voor dit habitatype van belang. In de emissieramingen zoals verwerkt in de prognoses van AERIUS-Monitor zijn vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen meegenomen. Uit de prognose blijkt dat er in 2035 geen overbelasting meer is. Door de maatregelen vindt er dus een daling van stikstofdepositie plaats. Er zijn geen passende maatregelen nodig om de achtergronddepositie op dit habitatype te verlagen en er zijn evenmin extra instandhoudingsmaatregelen nodig om de effecten van stikstofdepositie op dit habitatype tegen te gaan. Voor dit habitatype zou het inzetten van de referentiesituatie als passende of instandhoudingsmaatregel additioneel zijn aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype te behalen.

H1320 – Slijkgrasvelden

Dit habitat komt met een oppervlakte van 176,25 hectare voor in het Natura 2000-gebied en daarvan is 0,01 hectare (50 m²) licht overbelast (minder dan 1 mol N/ha/jaar) en 0,09 hectare naderend overbelast. Voor dit habitattype geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit.

In het gebied waar het bedrijf een depositiebijdrage heeft, komt het habitattype in overbelaste toestand voor in één hexagoon bij de haven van Terneuzen.

Stikstofdepositie is voor dit habitat geen knelpunt meer. Nog slechts op een zeer klein deel van het areaal waarop het bedrijf een depositiebijdrage heeft is overbelast, namelijk slechts 50 m². De huidige achtergronddepositie is geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelstelling (behoud van oppervlakte en kwaliteit) van dit habitattype.

In de emissieramingen zoals verwerkt in de prognoses van AERIUS Monitor zijn vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen meegenomen. Uit de prognose blijkt dat dit habitattype al in 2030 niet meer overbelast zal zijn. Door de maatregelen vindt er dus een daling van stikstofdepositie plaats. Er zijn geen passende maatregelen nodig om de achtergronddepositie op dit habitattype te verlagen en er zijn evenmin instandhoudingsmaatregelen nodig om de effecten van stikstofdepositie op dit habitattype tegen te gaan. Voor dit habitattype zou het inzetten van de referentiesituatie als passende of instandhoudingsmaatregel additioneel zijn aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitattype te behalen.

Vlaanderen

Het onderbouwen van de additionaliteit van de mitigerende maatregel intern salderen is alleen nodig voor Natura 2000-gebieden en habitats waar stikstofdepositie een knelpunt is en zonder (extra) passende of instandhoudingsmaatregelen, die tot depositiedaling zullen leiden, de instandhoudingsdoelstelling niet gehaald kan worden.

Dit betekent dat bij Natura 2000-gebieden en habitats die niet overbelast zijn, additionaliteit geen vraagstuk is. Stikstofdepositie is daar geen knelpunt en dat betekent dat daar intern salderen als mitigerende maatregel kan worden toegepast.

In Vlaanderen heeft het beoogde project (en daarmee ook de referentiesituatie) een depositiebijdrage op de Natura 2000-gebieden Krekengebied, Polders, Poldercomplex (1) en (2), Het Zwin, Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel (1), (2) en (3), Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: westelijk deel (4), Duingebieden inclusief ijzermonding en Zwin, SBZ 3 / ZPS 3. Voor ieder van deze Natura 2000-gebieden is met AERIUS Calculator de maximale depositiebijdrage vanuit het project en vanuit de referentiesituatie berekend. De gebieden Krekengebied, Poldercomplex (1) en (2) en Het Zwin zijn Natura 2000-gebieden die onder de Vogelrichtlijn zijn aangewezen. Deze gebieden zijn niet stikstofgevoelig. Het gebied SBZ 3 / ZPS 3 ligt voor de Vlaamse kust in de Noordzee en is evenmin stikstofgevoelig. De Natura 2000-gebieden Polders, Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel (1), (2) en (3), Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: westelijk deel (4) en Duingebieden inclusief ijzermonding en Zwin zijn aangewezen op grond van de Habitatrichtlijn en in deze gebieden komen wel stikstofgevoelige habitats voor. De onderbouwing van de additionaliteit is daarom voor alleen deze gebieden uitgevoerd. Voor die onderbouwing wijzen wij op het volgende.

In het Decreet over de programmatische aanpak stikstof zijn onder meer bronmaatregelen opgenomen voor pluimveehouderijen die op de datum van de inwerkingtreding van dit decreet vergund zijn. Het gaat om een ammoniakreductie van 60% op 31 december 2030 ten opzichte van de referentiesituatie in 2021 in een niet ammoniakemissiearme (AEA) stal (zie het decreet over de programmatische aanpak stikstof, in het bijzonder hoofdstuk 2). Specifieke brongerichte maatregelen op grotere afstand van Natura 2000-gebieden (zoals in Nederland) zijn geen onderdeel van de Vlaamse stikstofmaatregelen, en zijn dus additioneel. De Vlaamse maatwerkgebieden (waarbinnen een gebiedsgerichte maatwerkaanpak wordt gevolgd) (zie het decreet over de programmatische aanpak stikstof, in het bijzonder hoofdstuk 5 en bijlagen 3 tot en met 7) liggen rond een aantal specifieke Natura 2000-gebieden (Turnhouts Vennengebied, Kalmthoutse heide, De Maten, Mechelse heide en Voerstreek) en dit zijn andere Natura 2000-gebieden dan de voor deze beoordeling relevante gebieden (zie hierboven). Dat betekent dat de Vlaamse overheid voor de gebieden die voor deze beoordeling relevant zijn, geen maatwerkaanpak nodig heeft geacht. De depositiebijdrage van de referentiesituatie die wordt gebruikt ten behoeve van intern salderen is ter plaatse van ieder stikstofgevoelig habitat veel minder dan 1 mol en daarmee zeer gering. Er zijn andere maatregelen (zie

de maatregelen die hiervoor worden genoemd) die de noodzakelijke daling van stikstofdepositie realiseren.

Gelet op het bovenstaande zijn wij van mening dat voor de Vlaamse Natura 2000-gebieden het inzetten van de referentiesituatie als passende of instandhoudingsmaatregel additioneel is aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling van de Vlaamse Natura 2000-gebieden. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling voor de Vlaamse gebieden te halen.

Conclusie

Uit de bij de aanvraag behorende AERIUS-verschilberekening blijkt dat het beoogde project door intern salderen per saldo zowel in Nederland als in Vlaanderen nergens leidt tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitats. Dit betekent dat vanwege het project geen sprake is van significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van beschermde habitattypen en daarmee op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Ook is het saldo van de referentiesituatie niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstellingen te behalen.

Beoordeling van effecten op habitatsoorten en vogels

Vanuit het project wordt stikstofdepositiedepositie berekend op stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Dit gebied is aangewezen voor enkele habitat- en vogelrichtlijnsoorten.

De leefgebieden van enkele van deze soorten zijn potentieel stikstofgevoelig. Doordat er door intern salderen per saldo geen sprake is van toename van stikstofdepositie, kan op voorhand gesteld worden dat er geen sprake is van significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling van deze soorten en daarmee op de instandhoudingsdoelstellingen van genoemde Natura 2000-gebieden.

Beoordeling van effecten op typische soorten

De uitspraak van de ABRvS van 20 februari 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:547), waarin het arrest van het HvJ EU van 7 november 2018 (ECLI:EU:C:2018:883) wordt toegepast, maakt duidelijk dat in een passende beoordeling de gevolgen van een project (of plan) moeten worden geïnventariseerd en onderzocht voor zowel de soorten in een Natura 2000-gebied waarvoor geen instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd als voor soorten en habitattypen buiten een Natura 2000-gebied, op de voorwaarde dat deze effecten de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied kunnen aantasten. Dat betekent dus dat ook de effecten op soorten in een Natura 2000-gebied waarvoor het gebied niet is aangewezen en de habitattypen en soorten buiten dat gebied moeten worden onderzocht, indien effecten op die soorten de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied kunnen aantasten.

Gelet op de locatie en aard van de aangevraagde activiteiten en het feit dat er per saldo geen toename is van stikstofdepositie, is er geen sprake van significante negatieve effecten op typische soorten die de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied kunnen aantasten.

Cumulatie

Bij vergunningverlening voor een project dient een beoordeling plaats te vinden van de cumulatieve gevolgen, indien het project afzonderlijk of in combinatie met andere projecten significante negatieve effecten kan hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied. Een vergunning kan alleen verleend worden als het project afzonderlijk of in combinatie met andere projecten geen significante gevolgen heeft. Omdat er in dit geval per saldo geen sprake is van toename van stikstofdepositie, is er ook geen kans op cumulatie.

Beoordeling ten aanzien van het provinciaal beleid voor wat betreft Natura 2000-gebieden

Het aangevraagde project wordt zodanig uitgevoerd dat er geen significante aantasting plaatsvindt van de wezenlijke kenmerken of waarden van de Zeeuwse beschermde natuur en onvermijdelijke verstoringen zo klein mogelijk worden gehouden. Naar ons oordeel is er geen strijdigheid met het Omgevingsplan Zeeland 2018 of met de Beleidsnota Natuurwetgeving.

C. Zienswijze(n)

Op het ontwerpbesluit is op 3 februari 2026 door Utopie Advocaten namens MOB een pro forma zienswijze ingediend. Wij hebben gelegenheid geboden om de inhoudelijke gronden van de zienswijze

uiterlijk op 13 maart 2026 aan te vullen. Op 12 maart hebben wij de inhoudelijke aanvulling van de zienswijze ontvangen.

Hieronder geven wij de ingebrachte zienswijze telkens samengevat weer (cursief), gevolgd door onze reactie op deze zienswijze.

1.

De passende beoordeling volstaat niet. Emissiereducerende stalsystemen moeten voortaan op zichzelf worden gezien als (functioneel verbonden) mitigerende maatregel. Ten tijde van de passende beoordeling, voorafgaand aan de toestemmingsverlening, moeten de verwachte voordelen van de werking van de emissie reducerende stalsystemen dus vaststaan. Onder verwijzing naar het PAS-arrest (ECLI:EU:C:2018:882) wordt opgemerkt dat dit een verdergaande eis is dan de eis dat elke redelijke wetenschappelijke twijfel weggenomen moet zijn. Het bevoegd gezag geef in feite zelf al aan dat hier niet aan wordt voldaan en dat de werking van de toe te passen stalsystemen niet wetenschappelijk zeker is en dat de verwachte voordelen van de werking daarvan niet vaststaan. Daar zijn immers voorschriften voor nodig. Dit heeft tot gevolg dat de positieve gevolgen van de maatregel 'het gebruik van emissiereducerende stalsystemen' niet in de (passende) beoordeling van het project betrokken kan worden. Ditzelfde geldt ook voor het opnemen van een voorschriftenpakket. Doordat een volledige passende beoordeling van de mogelijke gevolgen van het aangevraagde project voor Natura 2000-gebieden, zonder rekening te houden met de werking van de stalsystemen, ontbreekt kan niet tot de conclusie worden gekomen dat met het uitvoeren van het aangevraagde project geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. Het voorgenomen besluit zou hierdoor geen stand kunnen houden.

Ad. 1.

Zoals blijkt uit de overwegingen behorende bij dit besluit heeft de Afdeling geoordeeld dat het enkele feit dat de installatie conform de leaflet in werking is, niet betekent dat de ammoniakemissie ook daadwerkelijk wordt behaald. Daarom kan in beginsel niet zonder nadere onderbouwing worden uitgegaan van de emissiefactor van een luchtwassysteem. In onze omgevingsvergunning hebben wij gemotiveerd én geborgd dat de luchtwassystemen op de voorgeschreven wijze werken en onderhouden worden. Hiermee staat de ammoniakreductie die wordt behaald door toepassing van de luchtwassystemen vast.

Met het opnemen van het voorschriftenpakket in deze vergunning is de werking van de gehanteerde luchtwassystemen geborgd. Door het voorschriftenpakket staan de positieve effecten van de toepassing van de luchtwassystemen hiermee ook vast. De stelling van de reclamant dat uit de PAS-uitspraak van het Hof van Justitie blijkt dat aan een functioneel verbonden mitigerende maatregel een zwaardere motiveringseis volgt delen wij niet. Met het voorschriftenpakket zoals opgenomen in deze omgevingsvergunning staan de positieve effecten van de mitigerende maatregel (zijnde de toepassing van de luchtwassystemen) vast en kan dit worden betrokken in de passende beoordeling en onze vergunningverlening.

Gelet op het bovenstaande zijn wij van mening dat deze grond niet leidt tot wijziging van dit besluit.

2.

Ogenschijnlijk zijn in de beoordeling van de mogelijke effecten voor Natura 2000-gebieden de nabijgelegen buitenlandse Natura 2000-gebieden niet meegenomen. Hierdoor kan niet tot de conclusie worden gekomen dat met het uitvoeren van het aangevraagde project geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. Het voorgenomen besluit zou hierdoor geen stand kunnen houden.

Ad. 2.

Dit punt wordt terecht aangevoerd door de reclamant. In de ontwerp-omgevingsvergunning zijn ten onrechte de effecten van dit project op de nabijgelegen Vlaamse Natura 2000-gebieden niet beoordeeld.

De zienswijze heeft zodoende op dit onderdeel geleid tot de wijziging ten opzichte van de ontwerp-omgevingsvergunning. Er is een nadere motivering opgenomen over de effecten op nabijgelegen Vlaamse Natura 2000-gebieden.

3.

Bij de additionaliteitsbeoordeling is, volgens de indiener ten onrechte, rekening gehouden met de 25 kilometerbegrenzing en daarmee is deze beoordeling niet volledig. De additionaliteitsbeoordeling vindt

dus plaats langs de band van artikel 6 lid 1 en lid 2 van de Habitatrichtlijn. In de tussenuitspraak over de A15 (ECLI:NL:RVS:2023:1299, r.o. 36.2), heeft de Afdeling geoordeeld dat er geen maximale rekenafstand (van 25 km) geldt ten aanzien van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 6, eerste en tweede lid, van de Habitatrichtlijn. De additionaliteitsbeoordeling dient zich dan ook uit te strekken tot alle Natura 2000-gebieden waarop de stikstofdepositie van het project aantoonbaar neerslaat, ongeacht de afstand. Door in de aan het ontwerpbesluit ten grondslag gelegde beoordeling wél uit te gaan van de 25 kilometergrens, is de additionaliteitsbeoordeling onvolledig en daarmee ondeugdelijk. Het ontwerpbesluit voldoet op dit punt niet aan de vereisten van de Habitatrichtlijn. De voorgenomen uitbreiding van meer dan 60.000 dieren staat haaks op de vereiste daling van totale stikstofdepositie die nodig is om verslechtering van de kwaliteit van habitattypen en leefgebieden te voorkomen. Een toename van deze omvang vergroot namelijk de depositiedruk op de omliggende Natura 2000-gebieden en verdraagt zich niet met de verplichting om verslechtering te voorkomen en, waar een hersteldoelstelling geldt, herstel te bewerkstelligen.

Ad. 3.

Door de reclamant wordt ten onrechte verwezen naar rechtsoverweging 36.2 van de ViA15-uitspraak van de Afdeling (ECLI:NL:RVS:2023:1299). Het voorliggend besluit heeft betrekking op toestemmingverlening, op grond van artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn (een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit). In de ViA15-uitspraak wordt door de Afdeling de rekenafstand van 25 kilometer in AERIUS geaccepteerd bij de beoordeling van effecten van projecten op Natura 2000-gebieden. Rechtsoverweging 36 gaat over de verplichting van de Rijksoverheid en de provincies om te werken aan de “stikstofdeken” door toepassing van artikel 6 lid 1 en lid 2 Habitatrichtlijn. Dit staat los van de toestemmingverlening van projecten.

De aangevoerde lijn door de reclamant is dan ook in strijd met wat de Afdeling in de hierboven benoemde uitspraak overweegt in rechtsoverweging 36.3:

“[...] De deposities op grotere afstand dan 25 km worden ook niet op een andere wijze bij de toestemmingverlening betrokken. De vraag of de bevoegde bestuursorganen met de juiste maatregelen en tijdig invulling geven aan de verplichting om instandhoudings- en passende maatregelen te treffen in relatie tot de totale depositiebijdrage in een Natura 2000-gebied is bij een besluit waarbij op grond van artikel 2.8, eerste lid, van de Wnb toestemming wordt verleend voor een plan of project niet aan de orde. [...]”

In de zienswijze wordt ten onrechte uitsluitend gekeken naar de toename van het dieraantal binnen het project. Bij de beoordeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-gebied zijn de effecten op Natura 2000-gebieden leidend. Bij dit project wordt intern gesaldeerd, waardoor er geen sprake is van een toename aan stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen, ondanks de toename van het dieraantal. Hierdoor is er geen sprake van een toename van stikstofdepositie. Dit betekent dat dit onderdeel van de zienswijze feitelijk grondslag mist. Er is ook ecologisch beoordeeld dat de stikstofruimte die via intern salderen wordt ingezet niet nodig is voor de beschermde stikstofgevoelige natuur in Natura 2000.

Gelet op het bovenstaande is de zienswijze op dit onderdeel ongegrond en leidt dit niet tot wijziging van het besluit.

4.

De aan de vergunning verbonden voorschriften borgen de werking van de toe te passen stalsystemen niet:

- a. *Voor het goed functioneren van de luchtwasser zijn de proces parameters en dus onderhoud van groot belang. Er wordt voorgeschreven dat vergunninghouder zelf de dagelijkse en wekelijkse controle doet. In de ‘nota van uitgangspunten’, bijlage 4 bij de vergunning, wordt geadviseerd dat er een instructieboek en e-learning module wordt bijgeleverd. In de voorschriften van de vergunning komt dit niet terug.*
- b. *Op pagina 19 van de ‘nota van uitgangspunten’ staat: “bij de luchtwassers worden geijkte ammoniaksensoren opgehangen voor een doorlopende emissiemeting per luchtwasser. De ammoniakconcentratie in zowel in- als uitgaande lucht van de luchtwasser wordt dan continu gemeten door middel van permanent aanwezige ammoniaksensoren.” De ontwerpvergunning schrijft alleen een jaarlijkse rendementsmeting voor (voorschrift 26) ten aanzien van de luchtwasser van de nieuwe stal, maar bevat geen verplichting tot continue ammoniakmonitoring. Deze ammoniakmonitoring moet bovendien ook worden toegevoegd aan het bestaande systeem.*
- c. *In voorschrift 26 wordt een rendementsmeting voorgeschreven, maar een concrete rendementseis ontbreekt. Hiermee is de prestatie van de luchtwasser niet geborgd.*

Ad. 4.

In de uitgevoerde passende beoordeling voor dit project worden een aantal mitigerende maatregelen voorgesteld door de vergunninghouder. Aan de hand van de passende beoordeling hebben wij beoordeeld welke mitigerende maatregelen wij zinvol achten om op te nemen als voorschrift in deze omgevingsvergunning. Hierbij is ervoor gekozen om de e-learning bij nieuwe medewerkers niet op te nemen als mitigerende maatregel. Met het voorschriftenpakket wordt de werking van de luchtwassystemen al geborgd en dit onderdeel is primair een verantwoordelijkheid van de vergunninghouder in zijn capaciteit als werkgever.

In de tabel in voorschrift 4 staan verder de te behalen rendementen beschreven (OW 2005.01.V1: Chemisch luchtwassysteem met 70% emissiereductie, en OW 2013.08.V1: Chemisch luchtwassysteem met 90% emissiereductie). Voor de volledigheid hebben we de rendementen toegevoegd in een nieuw voorschrift 26, en het voorschrift over de rendementsmeting aangepast.

Dit onderdeel van de zienswijze leidt dus tot toevoeging van een nieuw voorschrift 26 en aanpassing van het voorschrift over de rendementsmeting.

D. Conclusies

U heeft voldoende aannemelijk gemaakt dat met het uitvoeren van het aangevraagde project geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. Evenmin leveren de voorgenomen activiteiten strijdigheid op met de overige genoemde wetsartikelen of het provinciaal beleid voor wat betreft Natura 2000-gebieden. Wij zijn op grond van bovenstaande overwegingen van mening dat de gevraagde omgevingsvergunning onder oplegging van voorschriften (onderdeel 1) verleend kan worden.